

Публічне акціонерне товариство «Київметал»

Конституційне звернення

Керуючись ст. 150 Конституції України, ст. ст. 13, 42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд України», прошу надати офіційне тлумачення положень абзацу першого пункту 288.1, пункту 288.2, підпункту 288.5.1 пункту 288.5 статті 288 Податкового кодексу України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI (Відомості Верховної Ради України, 2011, № 13-14 (08.04.2011), ст. 112; Відомості Верховної Ради України, 2011, № 15-16 (22.04.2011), ст. 112; Відомості Верховної Ради України, 2011, № 17 (29.04.2011), ст. 112) з наступними змінами у системному зв'язку з положеннями частини першої статті 15 Закону України «Про оренду землі» від 6 жовтня 1998 року № 161-XIV (Відомості Верховної Ради України, 1998р., № 46-47, ст. 280) з наступними змінами, пункту 7 Розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 3-4 (25.01.2002), ст. 27).

Згідно з підпунктами. 288.1, 288.2, 288.4 ст. 288 Податкового кодексу України підставою для нарахування орендної плати за земельну ділянку є договір оренди такої земельної ділянки; платником орендної плати є орендар земельної ділянки; розмір та умови внесення орендної плати встановлюються у договорі оренди між орендодавцем (власником) і орендарем.

Відповідно до підпункту 288.5 ст. 288 Податкового кодексу України розмір орендної плати встановлюється у договорі оренди, але річна сума платежу не може бути меншою 3 відсотків нормативної грошової оцінки.

Закон України "Про оренду землі" визначає оренду землі як засноване на договорі строкове платне володіння і користування земельною ділянкою, необхідною орендареві для проведення підприємницької та інших видів діяльності (стаття 1).

Згідно з ст. 15 Закону України "Про оренду землі" істотною умовою договору оренди землі є, зокрема орендна плата із зазначенням її розміру, індексації, форм платежу, строків, порядку її внесення і перегляду та відповідальності за її несплату.

Пунктом 7 розділу X «Перехідні положення» чинного Земельного кодексу України передбачено, що *«Громадяни та юридичні особи, що*

одержали у власність, у тимчасове користування, в тому числі на умовах оренди, земельні ділянки у розмірах, що були передбачені раніше діючим законодавством, зберігають права на ці ділянки».

Необхідність в офіційному тлумаченні зазначених положень Закону України виникла у зв'язку із наступним.

ПАТ «Київметал» (далі – заявник) є користувачем земельної ділянки площею _____ що розташована _____

та надана заявнику в тимчасове довгострокове користування строком на 24 роки для експлуатації та обслуговування адміністративно-побутових корпусів і складської бази на підставі договору на право тимчасового довгострокового користування землею (далі – договір) від 25.08.1999 року, укладеному між заявником та Київською міською радою.

Відповідно до п. 2.1. договору плата за землю вноситься землекористувачем згідно Закону України «Про плату за землю» у вигляді земельного податку у розмірі одного відсотку від грошової оцінки земельної ділянки, що оподатковується на рахунок, вказаний у договорі.

На момент укладення договору чинним законодавством було передбачено можливість укладення як договору про право тимчасового користування землею, так і договору оренди.

У силу п.5 Постанови ВРУ «Про введення в дію Земельного кодексу Української РСР» від 18.12.1990, положень п.6 Постанови ВРУ «Про земельну реформу» від 18.12.1990 (з урахуванням рішення КСУ у справі про постійне користування земельними ділянками від 22.09.2005 №5-рп/2005) в Україні продовжує існувати низка прав, що не передбачені чинним земельним законодавством.

Поняття "користування землею" у Земельному кодексі Української РСР від 18 грудня 1990 року (стаття 7) поряд з постійним (без заздальгідь встановленого строку) передбачало тимчасове користування (короткострокове - до трьох років і довгострокове - від трьох до десяти років).

Земельний кодекс України в редакції від 13 березня 1992 року закріпив право колективної і приватної власності громадян на землю зокрема право громадян на безоплатне одержання у власність земельних ділянок для ведення селянського (фермерського) господарства, особистого підсобного господарства тощо (стаття 6). Громадянам України для ведення селянського (фермерського) господарства, особистого підсобного господарства із земель, що перебувають у державній власності, земля надавалася у постійне користування (без заздальгідь установленого строку), а для городництва, сінокосіння, випасання худоби, ведення селянського (фермерського) господарства - у тимчасове користування (короткострокове - до трьох років і довгострокове - від трьох до двадцяти п'яти років) (стаття 7). *«Проте, - як зазначив Конституційний*

Суд України в рішенні у справі про постійне користування земельними ділянками від 22.09.2005 №5-рп/2005, - чіткого розмежування випадків, коли земельні ділянки можуть надаватися у користування для ведення селянського (фермерського) господарства, а коли - в оренду, в цьому кодексі не здійснено.

Це свідчить про те, що поряд із впровадженням приватної власності на землю громадянам, на їх вибір, забезпечувалася можливість продовжувати користуватися земельними ділянками на праві постійного (безстрокового) користування, оренди, пожиттєвого спадкового володіння або тимчасового користування. При цьому в будь-якому разі виключалась як автоматична зміна титулів права на землю, так і будь-яке обмеження права користування земельною ділянкою у зв'язку з непереоформленням правового титулу.»

Пунктом 7 розділу X «Перехідні положення» чинного Земельного кодексу України передбачено, що «Громадяни та юридичні особи, що одержали у власність, у тимчасове користування, в тому числі на умовах оренди, земельні ділянки у розмірах, що були передбачені раніше діючим законодавством, зберігають права на ці ділянки».

Незважаючи на одночасне існування таких різних видів землекористування як «тимчасове користування» та «оренда», суди допускають застосування положень законодавства, що регулює оренду землі, до правовідносин, які виникли та продовжують існувати на підставі договорів тимчасового користування землею.

Так, рішенням господарського суду м. Києва від 25.11.2015р. у справі № 910/26993/15 (<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/53928875>) за позовом в.о. першого заступника прокурора Дніпровського району м. Києва, який звернувся в інтересах держави в особі Київської міської ради, до ПАТ «Київметал» про внесення змін до договору на право тимчасового довгострокового користування землею від 25.08.1999р. позовні вимоги задоволено повністю: *внесено зміни до договору на право тимчасового довгострокового користування землею від 25.08.1999р., укладеного між Київською міською радою та ЗАТ «Київметал», який зареєстровано у книзі реєстрації договорів на право тимчасового користування землею 25.08.1999р. за № 66-5-00032, а саме п.2.1 договору викладено у наступній редакції: «Річна орендна плата за земельну ділянку встановлюється у розмірі 3% (три відсотки) від її нормативної грошової оцінки».*

При винесенні рішення суд керувався положеннями підпункту 288.5.1 пункту 288.5 статті 288 Податкового кодексу України, щодо необхідності приведення розміру плати за земельну ділянку, яка перебуває в тимчасовому користуванні Заявника, у відповідність із граничними розмірами, визначеними Податковим кодексом для договорів оренди. Незважаючи на те, що укладений договір є договором тимчасового користування, а не оренди, суд поширив на спірні правовідносини зазначені положення законодавства, збільшивши в односторонньому порядку у три рази витрати Заявника та порушивши тим самим його конституційні права.

•Аналогічні обставини і у господарській справі № 910/4424/15-г (<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54204227>) за позовом заступника прокурора Оболонського району міста Києва в інтересах держави в особі Київської міської ради до Публічного акціонерного товариства "ТРАНС-ОБОЛОНЬ" про внесення змін до договору.

Судами встановлено, що між Київською міською радою та відкритим акціонерним товариством "КИЇВСЬКЕ АВТОТРАНСПОРТНЕ ПІДПРИЄМСТВО № 13070" (правонаступником якого є - публічне акціонерне товариство "ТРАНС-ОБОЛОНЬ") укладено договір на право тимчасового довгострокового користування землею від 22.11.1999, зареєстрований в книзі реєстрації договорів на право тимчасового користування землею за № 78-5-00053 (надалі - Договір).

Згідно п. 1.1. Договору Київська міська рада на підставі рішення від 24.09.98 № 8/109 надає, а відкрите акціонерне товариство "КИЇВСЬКЕ АВТОТРАНСПОРТНЕ ПІДПРИЄМСТВО №13070" приймає в тимчасове користування земельну ділянку загальною площею 7.6376 га в тому числі: землі змішаного використання - 7.6376 га згідно з планом землекористування, що додається.

Земельна ділянка надається в тимчасове довгострокове користування строком на 24 роки для обслуговування та експлуатації об'єктів автотранспортного підприємства на вул. Богатирській, 11 у Мінському районі (1.2. Договору).

Рішенням господарського суду міста Києва від 26.08.2015, залишеним без змін постановою Київського апеляційного господарського суду від 07.10.2015 та постановою Вищого господарського суду України від 09 грудня 2015 року, позов задоволено. Внесено зміни до Договору на право тимчасового довгострокового користування землею від 22.11.1999, шляхом викладення пункту 2.1. цього договору в наступній редакції: "Річна орендна плата за земельну ділянку встановлюється у розмірі 3% (три відсотки) від її нормативної грошової оцінки".

Тобто, суди поширили положення підпункту 288.5.1 пункту 288.5 статті 288 Податкового кодексу України на договори тимчасового користування земельною ділянкою.

В інших випадках суди застосовували ті самі положення законодавства до правовідносин, що виникли на підставі договорів оренди землі.

•Так, Вищий господарський суд України у постанові від 15 грудня 2015 року (справа № 916/2665/14 <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54382416>) за позовом Одеської міської ради до Фізичної особи - підприємця ОСОБА_4 про внесення змін до договору оренди землі, погодившись із позицією судів попередніх інстанцій щодо необхідності внесення змін до договору оренди землі в частині приведення розміру річної орендної плати у відповідність із її граничними розмірами, встановленими ст. 288 Податкового кодексу України, залишив касаційну скаргу Фізичної особи - підприємця ОСОБА_4 без задоволення.

•В іншій справі № 910/10587/15 (<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/53442156>) за позовом Першого заступника прокурора Дніпровського району м. Києва в інтересах Держави в особі Київської міської ради до Публічного акціонерного товариства "Київський завод експериментальних конструкцій" про внесення змін до договору оренди земельної ділянки, рішенням господарського суду міста Києва від 20.05.2015 р., залишеним в силі Постановою Київського апеляційного господарського суду від 14.07.2015 р. та Постановою Вищого господарського суду України від 03.11.2015 р., позов задоволено повністю. Під час розгляду справи судами встановлено, що 27.09.2007 року між Київською міською радою (орендодавець) та ВАТ "Київський завод експериментальних конструкцій" (орендар) було укладено договір оренди земельної ділянки, який було зареєстровано Головним управлінням земельних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) 28.09.2007 р. за №66-6-00417.

Суди мотивували свої рішення тим, що 01.01.2011 року набрав чинності Податковий кодекс України, статтею 288 якого встановлено, що підставою для нарахування орендної плати за земельну ділянку є договір оренди такої земельної ділянки оформлений та зареєстрований відповідно до законодавства. Платником орендної плати є орендар земельної ділянки. Розмір та умови внесення орендної плати встановлюються у договорі оренди між орендодавцем (власником) і орендарем. Статтею 288.5.1 Податкового кодексу України визначено, що розмір орендної плати встановлюється у договорі оренди, але річна сума платежу не може бути меншою: для земель сільськогосподарського призначення - розміру земельного податку; для інших категорій земель - трикратного розміру земельного податку, що встановлюється цим розділом.

Судами зроблено висновок, що орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності є регульованою ціною, тому законодавча зміна граничного розміру цієї плати є підставою для перегляду розміру орендної плати, встановленої умовами договору.

•Ще одним прикладом неоднозначного застосування вищенаведених положень ст. 288 Податкового кодексу України є рішення Київської міської ради від 28.02.2013 року № 89/9146 "Про внесення змін до договорів оренди земельних ділянок у частині приведення розміру річної орендної плати у відповідність до положень статті 288 Податкового кодексу України", яким з метою приведення у відповідність до вимог законодавства істотних умов договорів оренди земельних ділянок, відповідно до статті 30 Закону України "Про оренду землі", статей 40, 41, 286, 288 Податкового кодексу України вирішено внести зміни до договорів оренди земельних ділянок згідно з додатком до цього рішення, встановивши річну оренду плату у розмірі трьох відсотків від нормативної грошової оцінки земельних ділянок (п. 1), орендарям земельних ділянок, зазначеним у додатку до цього рішення, забезпечити оформлення внесення відповідних змін до договорів оренди

земельних ділянок (п. 2), Департаменту земельних ресурсів виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації) проінформувати про прийняття цього рішення: орендарів земельних ділянок, зазначених у додатку до цього рішення, органи державної податкової служби (п. 3).

Варто зазначити, що згідно з додатком до вказаного рішення Київської міської ради, вирішено внести зміни як у договори тимчасового користування, зокрема, у договір № 66-5-00032 від 25.10.99 із Заявником (пункт 219 Додатку), так і у договори оренди, зокрема, у вищезгаданий договір № 66-6-00417 від 27.09.2007, укладений Київською міською радою із ВАТ "Київський завод експериментальних конструкцій"(пункт 308 Додатку).

Тобто Київська міська рада застосувала положення ст. 288 Податкового кодексу України як до договорів оренди, так і до договорів тимчасового користування землею.

Вказана неоднозначність норм Податкового кодексу України призвела до порушення прав Заявника, оскільки відбувається їх застосування до правовідносин землекористування, що виникли у Заявника на підставі договору тимчасового довгострокового користування землею, незважаючи на те, що дані норми стосуються правовідносин оренди. Внаслідок цієї неоднозначності також порушуються гарантовані Конституцією України принципи верховенства права (ст. 8) і законності (ст. 129).

Керуючись ст. ст. 42,43 Закону України «Про Конституційний Суд України», прошу надати офіційне тлумачення:

- положень абзацу першого пункту 288.1 статті 288 Податкового кодексу України *«підставою для нарахування орендної плати за земельну ділянку є договір оренди такої земельної ділянки оформлений та зареєстрований відповідно до законодавства»* в аспекті питання, чи може розглядатися як підстава для нарахування плати за користування земельною ділянкою у формі орендної плати будь-який договір тимчасового користування земельною ділянкою, чи саме договір оренди земельної ділянки, оформлений та зареєстрований відповідно до законодавства та який містить усі істотні умови, що є обов'язковими для договору оренди.

- пункту 288.2 статті 288 Податкового кодексу України *«платником орендної плати є орендар земельної ділянки»* в аспекті питання, чи є платником орендної плати будь-який землекористувач, що користується земельною ділянкою на умовах тимчасового користування, чи землекористувач, яким укладено договір оренди земельної ділянки, оформлений та зареєстрований відповідно до законодавства та який містить усі істотні умови, що є обов'язковими для договору оренди.

- підпункту 288.5.1 пункту 288.5 статті 288 Податкового кодексу України *«розмір орендної плати встановлюється у договорі оренди, але річна сума платежу не може бути меншою 3 відсотків нормативної грошової оцінки»* в аспекті питання, чи поширюються зазначені положення щодо граничного розміру орендної плати за земельну ділянку державної чи комунальної власності на осіб, яким земельна ділянка належить на праві

тимчасового користування за договором тимчасового довгострокового користування, укладеного відповідно до раніше діючого законодавства.

Відповідно до п.2 статті 42 Закону України «Про Конституційний Суд України» представниками, яким Заявник доручає представляти свої інтереси в конституційному провадженні,

(копії довіреностей додаються), які можуть діяти як разом, так і окремо один від одного.

Щодо повноважень Близнюка Ю.М. як генерального директора Публічного акціонерного товариства «Київметал» (далі – Товариство) підписувати конституційне звернення від імені Товариства варто зазначити таке.

На підтвердження зазначених повноважень генерального директора до конституційного звернення додається завірени належним чином копії Статуту Товариства, Протоколу № 2-Н-12 засідання Наглядової ради від 28.11.2012р. (про призначення Близнюка Ю.М. генеральним директором Товариства) та витягу з ЄДРПОУ із відомостями про керівника Товариства - Близнюка Ю.М.

Так, відповідно до п.9.29 ст. 9 Статуту генеральний директор є одноосібним виконавчим органом Товариства, який здійснює управління його поточною діяльністю. Генеральний директор вирішує питання щодо діяльності Товариства, крім тих, які віднесені до виключної компетенції Загальних зборів акціонерів Товариства та Наглядової ради п.9.33.14 Статуту).

Пункт 9.3.1. Статуту містить вичерпний перелік питань, вирішення яких належить до виключної компетенції Загальних зборів акціонерів Товариства. До зазначеного переліку виключної компетенції не віднесені повноваження щодо звернення до Конституційного Суду України.

Пункт 9.25. Статуту містить вичерпний перелік питань, вирішення яких належить до виключної компетенції Наглядової ради. До зазначеного переліку виключної компетенції Наглядової ради також не віднесені повноваження щодо звернення до Конституційного Суду України.

Відповідно до ст. 58 Закону України «Про акціонерні товариства» виконавчий орган акціонерного товариства здійснює управління поточною діяльністю товариства.

До компетенції виконавчого органу належить вирішення всіх питань, пов'язаних з керівництвом поточною діяльністю товариства, крім питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів та наглядової ради.

Жодних обмежень стосовно повноваження генерального директора звертатися від імені Товариства до Конституційного Суду України Статут не містить.

Крім того, п. 9.34. Статуту визначено, що право першого підпису від імені Товариства належить генеральному директору. Відповідно до п.9.36.4. генеральний директор без доручення діє від імені Товариства, в тому числі,

укладає договори, угоди, вчиняє інші правочини, представляє інтереси Товариства в державних органах і органах місцевого самоврядування, судах тощо. Відповідно до ст. 124 Конституції України судочинство в Україні здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції. Згідно із ст. 1 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон) судова влада в Україні відповідно до конституційних засад поділу влади здійснюється незалежними та безсторонніми судами, утвореними згідно із законом. Судову владу реалізують професійні судді та, у визначених законом випадках, народні засідателі і присяжні шляхом здійснення правосуддя в рамках відповідних судових процедур. Судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції.

Відповідно до ст. 3 Закону *судову систему України складають суди загальної юрисдикції та Конституційний Суд України як єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні.*

Отже, генеральний директор наділений повноваженнями діяти від імені Товариства у всіх правовідносинах та вчиняти усі дії, з урахуванням обмежень, встановлених Статутом. Як зазначено вище, право звернення генерального директора від імені Товариства до Конституційного Суду України Статутом не обмежено. Тому дії генерального директора щодо підписання конституційного звернення мають розглядатися як дії самого Товариства. Відповідно до ст. 43 Закону України "Про Конституційний Суд України" Товариство, як юридична особа, наділене правом на звернення до Конституційного Суду.

Конституційний Суд України в Ухвалі від 13.02.2003 року № 11-у/2003 вказав: «Стаття 43 Закону України "Про Конституційний Суд України" визначила суб'єктами права на конституційне звернення щодо офіційного тлумачення Конституції України та законів України громадян України, іноземців, осіб без громадянства та юридичних осіб.

Юридична особа має діяти через свої статутні органи, діяльність яких розглядається як дії самої юридичної особи. Тому конституційне звернення від юридичної особи подається до Конституційного Суду України через представника органу управління (чи керівника), якого визначено відповідно до закону статутом, положенням чи іншим установчим документом.»

Щодо долучених текстів судових рішень, на які міститься посилання в конституційному зверненні.

Відносини щодо забезпечення доступу до судових рішень (рішень, судових наказів, постанов, вироків, ухвал), ухвалених судами загальної юрисдикції врегульовано Законом України "Про доступ до судових рішень".

Згідно із ч. 2 ст. 2 Закону України "Про доступ до судових рішень" судові рішення можуть поширюватися в електронній формі з дотриманням вимог цього Закону.

Відповідно до ч. 2 ст. 3 Закону України "Про доступ до судових

рішень" єдиний державний реєстр судових рішень (далі - Реєстр) - автоматизована система збирання, зберігання, захисту, обліку, пошуку та надання електронних копій судових рішень.

Згідно із п. 3 Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 740 від 25 травня 2006 року, електронна копія судового рішення - складений в суді у вигляді електронних даних ідентичний судовому рішенню за документарною інформацією та реквізитами електронний документ, засвідчений електронним цифровим підписом особи, що підписала зазначене рішення, який може бути перетворений електронними засобами у візуальну форму.

Частиною 3 ст. 6 Закону України "Про доступ до судових рішень" передбачено, що суд при здійсненні судочинства може використовувати лише текст судового рішення, який опубліковано офіційно або внесено до Реєстру.

Тому заявник додає рішення судів, узяті із ЄДР судових рішень із зазначенням реквізитів документу в Єдиному державному реєстрі судових рішень та посиланням на реєстраційний номер та номер справи.

Враховуючи викладене, наполягаю на прийнятті цього конституційного звернення та передачі його на розгляд колегії суддів Конституційного Суду України.

Додатки:

1. Два примірники конституційного звернення;
2. Три примірники тексту статті 288 Податкового кодексу України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI;
3. копія рішення господарського суду м. Києва від 25.11.2015р. у справі № 910/26993/15 (узятє із ЄДР судових рішень із зазначенням реквізитів документу в Єдиному державному реєстрі судових рішень та посиланням на реєстраційний номер та номер справи) у трьох примірниках;
4. копія постанови Вищого господарського суду України від 09.12.2015 р. у справі № 910/4424/15-г (узятє із ЄДР судових рішень із зазначенням реквізитів документу в Єдиному державному реєстрі судових рішень та посиланням на реєстраційний номер та номер справи) у трьох примірниках;
5. копія постанови Вищого господарського суду України від 15.12.2015 р. у справі № 916/2665/14 (узятє із ЄДР судових рішень із зазначенням реквізитів документу в Єдиному державному реєстрі судових рішень та посиланням на реєстраційний номер та номер справи) у трьох примірниках;
6. копія постанови Вищого господарського суду України від 03.11.2015 р. у справі № 910/10587/15 (узятє із ЄДР судових рішень із зазначенням реквізитів документу в Єдиному державному реєстрі судових рішень та посиланням на реєстраційний номер та номер справи) у трьох примірниках;

7. копія рішення Київської міської ради від 28.02.2013 року № 89/9146 "Про внесення змін до договорів оренди земельних ділянок у частині приведення розміру річної орендної плати у відповідність до положень статті 288 Податкового кодексу України" у трьох примірниках;

8. Копія Статуту ПАТ «Київметал» (підтвердження повноважень генерального директора) у трьох примірниках;

9. Витяг з ЄДРПОУ у трьох примірниках;

10. Копія Протоколу № 2-Н-12 засідання Наглядової ради від 28.11.2012р.;

11. Копія довіреності представника у трьох примірниках;

12. Копія довіреності представника у трьох примірниках.

Генеральний директор

Ю.М. БЛИЗНЮК

«09» березня 2016р.